

družbo, nenazadnje pa tudi slovensko književnost.

Nedvomno imamo v rokah eno temeljnih del s področja branja pri nas, obvezno čtivo za vse, ki se ukvarjamo z jezikom in književnostjo, in zelo priporočljivo branje

za vse, ki jim ni vseeno, kaj pričakujemo od sebe in od drugih. Skratka: pričujoča knjiga je lucidno besedilo, ki ni le uspešen zagovornik branja, pač pa zagovori (uroči) tudi bralca.

Veronika Rot Gabrovec

NEPOZABLJENA DEDIŠČINA

Marija Suhodolčan-Dolenc: »... da bi na ta svet ne legla pozaba ...«. Bibliografija Leopolda Suhodolčana. V Ljubljani, Karantanija; Ravne na Koroškem, Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika, 2000.

Vsako leto februarja se spomnim Poldeta Suhodolčana. Njegova smrt me je nepozabno prizadela. Pripravljala sem za tisk 10. številko revije *Otrok in knjiga* in po dogovoru mi je Polde 25. decembra 1979 poslal v objavo svoj prispevek *Črte mojega življenja*, 3. januarja 1980 je prispelo še sporočilo, da naj na koncu odstavka, ki govori o samoti, dodam naslednji stavek: »Samota je grenkoba, a je tudi tišina in svoboda.« Ta stavek mi je najprej prišel na misel, ko me je 8. februarja 1980 presunila nepričakovana novica o njegovi prezgodnji smrti. Njegovo zadnje premišljevanje smo spoštljivo, s posebnim nadihom žalosti objavili na uvodnih straneh revije.

Tudi letošnji februar, petindvajseti po Poldetovi smrti, je že zdrsnil mimo nas. Tokrat bomo njemu v spomin predstavili delo, ki mu pozornost posvečamo žal z veliko zamudo. Že peto leto namreč poteka od izida zajetne knjige, v kateri so zbrani podatki o življenju in delu pisatelja Leopolda Suhodolčana, a časovni odmik ji ne zmanjšuje veljave in nanjo ne bo legla pozaba.

Marija Suhodolčan, soproga Leopolda Suhodolčana, je zavzeto spremljala

njegovo bogato, a vse prekratko (52 let) ustvarjalno življenje, s strokovno natančnostjo bibliotekarke in bibliografke je zvesto zapisovala sleherno njegovo objavo od leta 1948 naprej in vztrajno zbirala vse, kar so o njem pisali drugi. Nastala je obsežna knjiga s pomenljivim naslovom »... da bi na ta svet ne legla pozaba ...«.

Knjiga ima dva dela. V prvem so zbrani spomini na njegovo raznovrstno poklicno in ljubiteljsko dejavnost, iz njih spoznavamo pisatelja z več zornih kotov. Ravnateljica Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika Majda Kotnik-Verčko je napisala uvodni sestavek *O pisatelju, ki mu je Koroška postala dom*, Greta Jukič je opisala *Pedagoški lik Leopolda Suhodolčana*, Jože Zupan je svoj prispevek naslovil *Brez pisatelja Leopolda Suhodolčana bi bila bralna značka pastorka*, utrinke s svojih srečanj s pisateljem je zabeležila Kristina Brenkova v *Spominjanje na pisatelja Poldeta Suhodolčana*, Tone Partljič je svoj osebni odnos izrazil v sestavku *Suhodolčanov Polde*, pisateljev sin Primož, ki je od očeta prevzel pisateljsko štafeto palico, je ponazoril odnos med seboj in očetom pod naslovom *Krivica ni pravica*.

Besedila nazorno v časovnem zaporedju dopolnjujejo fotografije iz družinskega albuma.

Glavnina knjige je *Bibliografija Leopolda Suhodolčana*. V spremni besedi je Majda Kotnik Verčko poudarila, da

jo je Marija Suhodolčan sestavljala in dopolnjevala cela desetletja. Prvi nastavek bibliografije je objavila leta 1962 v *Koroškem fužinarju* (1948 do 1962). Leta 1980, le nekaj mesecev po pisateljevi smrti, je bila izdelana prva bibliografija, izdala jo je Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika. Sledile so nove izdaje, dopolnjena je izšla ob sedemdesetletnici pisateljevega rojstva 1998, v knjižni obliki pa leta 2000.

Prav ta zadnja izdaja je predmet našega poročila.

Bibliografski popis zajema podatke od leta 1946 do decembra 1998. Gradivo je pregledno razvrščeno v šest poglavij: I. Samostojni tiski in dela, II. Leposlovni prispevki in članki v časopisju, zbornikih in knjigah, III. Prevodi in priredbe del drugih avtorjev, IV. Uredniško delo, V. Prispevki o Leopoldu Suhodolčanu in njegovem delu, VI. Kazala.

Posamezna poglavja so podrobneje členjena, značilno pa je, da je mogoče isti podatek najti v več poglavjih, vsakokrat v novem kontekstu.

Prvo poglavje kaže velik ustvarjalni razpon: pripovedna dela za odrasle, pripovedna dela za mladino, gledališke in lutkovne igre, radijske igre za odrasle, radijske igre za otroke, druge radijske oddaje, televizijske igre in oddaje, drugih avtorjev dramatizacije in priredbe Suhodolčanovih del. V vsaki skupini so enote razvrščene v časovnem zaporedju. Popisi so opremljeni z vrsto podatkov: spremne besede, nagrade, pri zbirkah vsebina celotne knjige, poročila o natisnjenem delu, pojasnilo o predhodni izdaji. Posebno skupino tvorijo podatki o uprizoritvah dramskih del.

V drugem poglavju (Leposlovni prispevki in članki v časopisju, zbornikih in knjigah) je podskupina Razni članki zanimiva zaradi raznovrstnosti vprašanj, ki so ga zaposlovala (kultura, šolstvo, potopisi idr.), med njimi zavzema posebno mesto bralna značka.

Obsežen vsebinski sklop v V. poglavju zajema vse prispevke o pisateljevem življenju in delu v dvojni razvrstitvi: najprej po letih, znotraj vsakega posameznega leta pa po abecednem redu avtorjev prispevkov ali stvarnih naslovov. Taka ureditev daje pestro sliko o tem, kdo vse je o njem pisal, ob kakšnih priložnostih, v katerih publikacijah so bili prispevki objavljeni, in je zanimiv razvid odmevnosti Suhodolčanovih dejavnosti v posameznih letih. Ob tem pa je bibliografska s ponovitvijo podatkov v treh podskupinah posebno poudarila radijske in televizijske oddaje, bibliografije Leopolda Suhodolčana in diplomske naloge o Leopoldu Suhodolčanu.

Njegova dela so z raznih vidikov doslej obravnavali študentje na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, Pedagoški akademiji Maribor, Pedagoški akademiji Ljubljana, Pedagoški fakulteti Maribor, Pedagoški fakulteti Ljubljana.

Pričujoča bibliografija pa je temeljita podlaga za nadaljnje vsestransko ukvarjanje s Suhodolčanovim opusom.

Več kazal pregledno dopolnjuje bibliografijo. V treh so z novega vidika razporejena Suhodolčanova dela, in sicer: najprej samostojni tiski vseh pripovednih in dramskih del po abecednem redu **naslovov**, pri čemer je razvidno, kdaj je delo prvič izšlo in koliko je bilo ponatisov, v **časovnem zaporedju** kažeta kazali ločeno pripovedna dela za odrasle od 1960 do 1981 ter pripovedna in dramska del za mladino. Naslednji dve kazali zajemata prevode Suhodolčanovih samostojnih tiskov, eno po naslovih del, drugo pa po jezikih (»13 del je prevedenih v 25 jezikov in ta dela so izšla v 72 izdajah«). V imenskem kazalu najdemo avtorje prispevkov o Leopoldu Suhodolčanu, ilustratorji in prevajalci njegovih del so zajeti v dveh posebnih kazalih.

Na koncu bibliografije je pregled številnih priznanj, ki jih je prejel Leopold Suhodolčan, ter vrste njemu posvečenih

dogodkov in dejanj, izmed katerih posebej trajno ohranjajo živ spomin na pisatelja Pionirska knjižnica Leopolda Suhodolčana na Ravnah na Koroškem (od decembra 1980), Suhodolčanova bralna značka s sedežem na Prevaljah (prva podelitev je bila leta 1981) ter spominska soba v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika na Ravnah na Koroškem (od 1998).

Natančnost in doslednost bibliografa sta pomembna dejavnika za kvaliteto zapisov, če se jima pridruži še njegova osebna zavzetost, potem bibliografija prerase v spomenik. Delo Marije Suhodolčan zagotavlja, da ta spomenik ne bo okamenel, temveč bo vabil k raziskovanju, obravnavi in vrednotenju vseh dejavnosti Leopolda Suhodolčana.

Le opomba ob robu: uporabniku bi orientacijo ob brskanju po bibliografiji olajšala na vrhu vsake strani navedba poglavja ali razdelka namesto sedanjega napisa Bibliografija Leopolda Suhodolčana.

Še dva dodatka: Ob 70-letnici rojstva Leopolda Suhodolčana leta 1998

je kot priloga literarnega glasila *Vigred*, ki ga je sam ustanovil in ga izdajajo na Osnovni šoli Franja Goloba Prevalje, izšla drobna, a prisrčna publikacija, ki so jo uredili učenci 8. c razreda. Na njihova pisna vprašanja so odgovorili Marija Suhodolčan-Dolenc, Primož Suhodolčan, Kristina Brenkova in Jože Zupan. Uspelo jim je, kot pravi Suhodolčanova soproga, osvetliti »podobo človeka, pisatelja, moža in očeta«, mladim bralcem ustrezno pa podaja tudi podatke iz bibliografije.

Leopold Suhodolčan je spodbujevalno spremljal revijo *Otrok in knjiga* in spletlo se prijazno sodelovanje. Že v 2. številki leta 1975 smo objavili enega prvih popisov njegovega dela, v naslednjih letih nekaj študij in zapisov o njegovih knjigah za mladino, leta 1990 ob desetletnici njegove smrti pa Bibliografijo Leopolda Suhodolčana. Dela za mladino, ki jo je sestavila Marija Suhodolčan.

Pisatelju smo hvaležni, da je reviji zaupal svoje zadnje razmišljanje. Pomeni nam potrditev prijateljskih odnosov.

Darja Kramberger

BRALNA ZNAČKA V TEM TRENUTKU

Letošnjo jesen bo gibanje začelo že svojo 45. bralno sezono. In ker sta tako številčna kot prostorska razširjenost bralne značke res hvalevredni, najbrž ni napak, da začnemo s podatki iz raziskav, opravljenih v 90. letih, ki kažejo, da se v gibanje vključuje vsako leto ok. 140.000 bralcev. Bralna značka je najbolj množična med slovenskimi osnovnošolci – v gibanje se jih vključuje kar dobra polovica, pri čemer je tistih, ki berejo vsa leta osnovnega šolanja več kot štirideset odstotkov¹.

Bralna značka je v začetku devetdesetih let našla pot do predšolskih otrok, kjer je njeno težišče razvijanje družinskega branja; konec prejšnjega tisočletja pa je z bralnimi klubi ponovno vstopila tudi med srednješolsko populacijo. Bralna značka se dogaja po skoraj celotnem slovenskem prostoru, kar pomeni, da sorazmerno enakomerno vključuje otroke in mlade po ozemlju celotne Slovenije ter, seveda na različne načine, v slovenskem zamejskem (Italija, Avstrija in Madžarska) in delno

¹ Podatek iz leta 2004.